Verhandelinge vande Vnie, eeuwigh Verbont ende Eendracht.

Tusschen die Landen/ Provincien/ Steden ende Leden van dien hier nae benoempt/ binnen die Stadt Utrecht ghesloten/ ende ghepubliceert van den Stadt Huyse den 29. January/ Anno M. D. LXXIX.

Tot Delff, Gedruct by Andries Cloeting/ Boeck-verkooper woonende aen 't Marct-veldt in 't vergulden A. B. C. 1647.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Lsoomen bevint dat zedert die Pacificatie tot Gendt gemaeckt, by den welcke genoegh alle die Provincien van dese Nederlanden hem verbonden hebben malkanderen met lijf ende goet by te staen om de Spanjaerden ende andere Wtheemsche Natien met haren aenhanck uyt dese Landen te verdrijven, deselve Spanjaerden met Don Iohan d'Austrice eñ andere haerluyder Hoofden ende Capiteynen alle middelen gesocht hebben ende noch dagelijcx soecken om die voorsz Provincien, soo int geheel als int deel te brengen onder haer subjectie, Tyrannische regeringe ende slavernye: Ende die selve Provincien soo met Wapenen als practijcke vanden anderen te scheyden, dismembreren, ende die Vnie by die voorsz Pacificatie gemaect, te niet te doen ende te subverteren tot uyterlijcke ruyne ende verderffenisse vande voorsz Landen ende Provincien, gelijck men metter daedt bevint dat sy-lieden int voorsz voornemen volherdende noch onlancx eenige Steden eñ quartieren met Brieven gesolliciteert, eenige: Namelijcke, vande Landen van Geldre met Wapenen aengegrepen ende overvallen hebben. SOO ist, dat die vanden Furstendomme van Gelre ende Graefschappe Zutphen, die vanden Graefschappen ende Landen van Hollandt, Zeelandt, Vtrecht ende Vriessche Ommelanden, tusschen de Eems ende Lauwers, geraetsaem gevonden hebben sich naerder ende particulierlijcker metten anderen te verbinden ende vereenigen, niet om hem vande voorsz generale Vnie by de Pacificatie tot Gendt gemaect te scheyden, maer om die selve noch meer te stercken, ende hem selven te versien tegens alle inconvenienten daer inne sy souden mogen vallen door eenige practijcke, aenslagen ofte gewelt van haren Vyanden, om te weten, hoe ende in wat manieren die voorsz Provincien hem in sulcken gevalle sullen hebben te dragen ende tegens 't gewelt van hun Vyanden konnen beschermen: Ende om vorder separatie vande voorsz Provincien ende particulier Leden van dien te schouwen, blijvende anders die voorsz generale Vnie ende Pacificatie van Gendt in weerden: Syn dien volgende by de Gedeputeerde vande voorsz Provincien volkomelijcken by den haren respective hier toe geauctoriseert, gearresteert ende gesloten die Poincten ende Articulen hier naer volgende, sonder in allen gevalle hem by desen te willen ontrecken van ofte uyt den Heyligen Roomschen Rijcke.

I.

ENDE eerst dat die voorsz Provincien sich metten anderen verbinden / confedereren ende vereenigen sullen / ghelijck sy hem verbinden / confedereren ende vereenigen midts-desen ten eeuwigen dage by den anderen te blijven in alle forme ende manieren als oft sy-luyden maer een Provincie waren / sonder dat de selve hem t'eeniger tijde vanden anderen sullen scheyden / laten scheyden oft separeren by Testamente / codicille / donatie / cessie / wisselinge / verkopinge / tractaten van Peys / van Huwelick / noch om gheen anderen oorsaken hoe dattet ghebeuren souden mogen / onvermindert nochtans een ygelijcke Provincie ende die particulier Steden / Leden ende Ingesetenen van dien haer-luyder speciale ende particuliere Privilegien / Vryheden / Exemptien / Rechten / statuten / loffelijcke ende wel-hergebrachte Costumen / usantien / ende allen anderen haer-luyder gerechtigheden / waer inne sy-luyden den anderen niet alleen gheen prejudicie / hinder ofte letsel doen sullen / maer sullen den anderen daer inne met alle behoorlijcke ende mogelijcke middelen / ja met lijff ende goet (ist noot) helpen handt houden / stijven ende stercken / beschudden / ende oock beschermen teghens allen ende een ygelijcke wie ende hoedanich die soude mogen wesen / die hem daer inne eenich datelijcke in-breke soude willen doen: Welverstaende dat die questie die eenige vande voorsz Provincien / Leden ofte Steden van dese Unie wesende / metten anderen hebben ofte namaels soude mogen krijgen / nopende haer-luyder particuliere ende speciale Privilegien / Vryheden / exemptien / Rechten / statuten / loffelijcke ende welhergebrachte Costumen / usantien ende andere haer-lieder gerechtigheden / dat deselve by ordinaris Justitie / arbiters / of minnelijck Accoort beslecht sullen worden / sonder dat d'andere Landen ofte Provincien / Steden ofte Leden van dien (soo lange sich beyde partijen 't Recht submitteren) hem des sullen hebben te bemoeyen / ten ware hem geliefde te intercederen tot Accoort.

II.

Item dat die voorsz Provincien in conformiteyt ende tot voltreckinghe vande voorsz Eenigheydt ende Verbant ghehouden sullen wesen malkanderen met lijff / goet ende bloet by te staen tegens alle fortsen ende gewelden die hem yemandt soude mogen aendoen / upt ende onder 't dexel vanden naem vande Con. Majesteyt / oft van zijnent wegen / het ware ter cause vant Tractaet

vande Peys tot Gendt gemaeckt/ van dat sy die Wapenen tegen Don Johan d'Austrice aen-genomen / den Ertz-Hertoge Mathias tot Gouverneur ontfangen hebben/ met alle 't geene datter aenkleeft/ van dependeert ofte uytgevolght is/ ofte uyt-volgen sal mogen / alwaert oock onder coleur alleene vande Catholijcke Roomsche Religie/ met Wapenen te willen restablisseren/ restaureren oft in-voeren/ oft oock van eenighe nieuwigheyden ofte alteratien die binnen eenighe vande voorsz Provincien / Steden/ ofte Leden van dien zedert den Jare 1558. gebeurt zijn/ oft oock ter cause van deser tegenwoordigher Unie en confederatie / ofte andere diergelijcke oorsaken / ende dit soo wel in gheballe men die voorsz fortsen ende ghewelden souden willen ghebruycken op een vande voorsz Provincien / Staten / Steden ofte Leden van dien alleen/ als op allen int generael.

III.

Dat die voorsz Provincien oock ghehouden sullen wesen in gelijcke maniere malkanderen te assisteren ende helpen defenderen tegens alle Wtheemsche ende Inheemsche Heeren / Fursten ofte Princen/ Landen/ Provincien/ Steden ofte Leden van dien die hem int generael ofte particulier eenighe fortsen / gewelden ofte ongelijck souden willen aen-doen ofte Oorloghe maecken: Beheltelijck dat die assistentie by de generaliteydt van dese Unie ghedecerneert sal worden met kennisse ende nae gelegentheydt vander sake.

IIII.

Item ende omme die voorsz Provincien / Steden ende Leden van dien beter tegens alle macht te moghen versekeren / dat die Frontiersteden ende oock andere daermen des van noode vinden sal/ 't sy van wat Provincien die zijn/ by advijs ende ter Ordonnancie van dese Gheunieerde Provincien sullen vast ghemaeckt ende gesterckt worden tot kosten vande Steden ende Provincien daer inne die gheleghen zijn / midts hebbende daer toe assistentie vande generaliteyt voor d'een helft: Behelteljjck dat soo verre by de voorsz Provincien raetsaem bevonden wort eenige nieuwe Forten ofte sterckten in eenige vande voorsz Provincien te leggen / ofte die nu leggen te veranderen ofte af te werpen / dat die kosten daer toe van noode / by alle die voorsz Provincien int generael gedragen sullen worden.

 Ende

V.

Ende omme te verzien tot die kosten diemen van noode hebben sal (in ghevalle als boven) tot defentie vande voorsz Provincien/ is over-comen dat in alle die voorsz geunineerde Provincien eenpaerlijck ende op eenen voet/ tot ghemeen defentie der selver Provincien/ op-gestelt/ gheheven ende openbaerlijck den meest daer voor biedende/ van drie Maenden tot drie Maenden/ ofte eenighe andere bequame tijde/ verpacht ofte gecollecteert sullen worden al-omme binnen die voorsz Gheunieerde Provincien/ Steden ende Leden van dien seeckere Imposten op alderhande Wijnen/ binnen ende buyten ghebrouwen Bieren/ op't gemael van Coorn ende Graen/ op't Sout/ Gouden/ Silveren/ Zijden ende Wolle Lakenen/ op de Hoornbeesten eñ besaeyde Landen/ op de Beesten die gheslacht worden/ Peerden/ Ossen die verkoft ofte verpangelt worden op de goeden ter waghe komende/ ende alsulcke andere alsmen naermaels by ghemeyn advijs ende consent goet vinden sal/ ende dat achter-volgende d'Ordonnantie diemen daer op concipieren ende maken sal/ datmen oock hier toe imployeren sal d'in-komen vande Demeynen vande Coninckl. Majesteyt/ die lasten daer op staende af-getogen.

VI.

Welcke middelen by ghemeen advijse verhooght ende verleeght sullen worden/ na dat die noot ende gelegentheydt vander sake vereysschen sal/ ende alleenlijck verstreckt tot die ghemeene defentie ende tot 't geene die generaliteyt gehouden sal wesen te dragen/ sonder dat de selve middelen tot eenige andere saken sullen mogen worden bekeert.

VII.

Dat die voorsz Frontier-Steden/ eñ oock andere/ als die noot vereysschen sal t'allen tijden gehouden sullen wesen te ontfangen alsulcke Garnisoenen als die selve Gheunieerde Provincien goet vinden/ ende hen-luyden by advijs vanden Gouverneur vande Provincie daer 't Garnisoen ghelevdt sal worden/ ordonneren sullen/ sonder dat sy des sullen mogen weygeren: Wel-verstaende dat die voorsz Garnisoenen by de voorsz Geunieerde Provincien betaelt sullen worden van haerluyder soldye/ ende dat die Capiteynen ende Soldaten/ boven den generalen Eedt particulierlijck die Stadt ofte Stede ende Provincie daer inne die geleydt sullen worden/ Eedt doen sullen/ ende dat 't selve te dien eynde in

haerlieder Artikel-brief gestelt sal worden/ datmen oock alsulcke ordre stellen ende discipline onder den Soldaten houden sal/ dat die Borgers ende Inwoonders vande Stedes ende platten Landen/ soo wel Geestelyck als Wereltlijck/ daer by boven die redenen niet bezwaert worden/ noch eenige overlast lijden sullen/ ende en sullen die voorsz Garnisoenen van gheenen Excijs ofte Impost meerder exempt wesen als die Borgers ende Inwoonders vande plaetse daer die ghelegdt sullen worden/ midts dat oock den selven Borgers ende Inwoonders by de generaliteydt logijs gelt verstreckt sal worden/ gelijck tot noch toe in Hollant gebruyckt is.

VIII.

Ende ten eynde men t'allen tijden sal moghen gheassisteert wesen vande Inwoonders vanden Landen/ sullen d'Ingesetenen van elcke van dese Gheunieerde Provincien/ Steden ende platte Landen binnen den tijdt van een Maent/ nae date van desen ten langsten ghemonstert ende op-gheschreven worden/ te weten die geene die zijn tusschen 18. ende 60. jaren/ om die hoofden ende 't getal van die gheweten zijnde/ daer na ter eerster t'samen-kompste van dese Bondt-genooten vorder geordonneert te worden/ als tot die meeste bescherminge ende versekertheydt van dese Geunieerde Landen bevonden sal worden te dienen.

IX.

Item salmen gheen Accoort van Bestant ofte Peys maecken noch Oorloghe aenveerden/ noch eenige Imposten of Contributie in-stellen/ die generaliteyt van desen verbande aengaende/ dan met ghemeen advijs ende consent vande voorsz Provincien/ maer in andere saken 't beleydt van deser confederatie ende 'tgene daer van dependeert ende uyt-volgen sal aengaende/ salmen hem reguleren nae 't gene gheadviseert ende ghesloten sal worden by meeste stemmen vande Provincien in desen verbonde begrepen die gecolligeert sullen worden sulcks alsmen tot noch toe inde generaliteyt vande Staten heeft ghebruyckt/ ende dit by provisie tot dat anders sal worden gheordonneert by gemeen advijs vande Bondtgenoten/ behceltelijck: dat oft gebeurden dat die Provincien in saken van Bestant/ Peys/ Oorloge/ ofte Contributie met den anderen niet accorderen en konden/ sal 't gheschil gherefereert ende ghesubmitteert worden by provizie aende Heeren Stadthonders vande voorsz Geunieerde Provincien nu ter tijdt

wesende/ die 't voorsz geschil tusschen partyen sullen vergelijcken oft daer van uytspreken/ sulcx als sy-luyden bevinden sullen inder billickheyt te behooren. Wel-verstaende / indien de selve Heeren Stadthouders daer inne niet en soude konnen verdragen/ sullen tot hem-luyden nemen ende verkiesen al-sulcke onpartijdighe assesseurs ofte adioncten/ als henluyden goet duncken sal/ eñ sullen partyen gehouden wesen na te comẽ 't gene by de voorsz Heerẽ Stadthouders/ in manieren als boven/ uyt-gesproken sal wesen.

X.

Dat geen van dese voorsz Provincien/ Steden ofte Leden van dien eenighe confederatien ofte verbonden met eenighe Nabuer-Heeren ofte Landen sullen mogen maecken sonder consent van dese Geunieerde Provincien ende Bondt-genoten.

XI.

Des is over-komen dat soo verre eenighe Nabuer. Fursten/ Heeren/ Landen ofte Steden zich met dese voorsz Provincien begeerden te unieren / ende hun in dese confederatie te begeven/ dat sy daer toe by ghemeen advijs ende consent van dese Provincien ontfangen sullen mogen worden.

XII.

Dat die voorsz Provincien gehouden sullen zijn zich metten anderen te conformeren int stuck vander Munte/ te weten in den cours vanden Gelde / naer uyt-wijsen sulcke Ordonnancie als men daer op metten alder-eersten maken sal/ de welcke d'een sonder d'ander niet en sal mogen veranderen.

XIII.

Ende soo veel 't point vande Religie aengaet / sullen hem die van Hollandt ende Zeelandt draghen nae haerlieder goet-duncken/ ende d'andere Provincien van deser Unie sullen hem mogen reguleren na inhout vande Religions vrede by de Ertz-Hertoge Mathias/ Gouverneur ende Capiteyn Generael van dese Landen / met die van zijnen Rade by advijs vande generale Staten alreede gheconcipieert / ofte daer-inne generalijck ofte particulierlijck alsulcke ordre stellen als sy tot rust ende welvaert vande Provincien/ Steden ende particulier Leden van dien/ ende conservatie van een ygelijck Geestelijck ende Wereltlijck/ zijn goet ende gerechtigheydt dienlijck vinden sullen / sonder dat hem hier inne by eenighe andere Provincien eenigh hinder oft beledt ghedaen sal mogen worden / midts dat een yder particulier in zijn

Religie vrij sal mogen blijven / ende dat men niemandt ter cause vande Religie sal mogen achterhalen ofte onder-soecken/volgende die voorsz Pacificatie tot Gendt gemaeckt.

XIIII.

Item salmen alle Conventualen ende die vande Gheestelijckheydt / volgende de Pacificatie / laten volgen hun goeden die sy in eenige van dese Geunieerde Provincien reciproquelijck hebben leggende / mits dat indien eenige Geestelijcke persoonen uyten Provincien die gedurende d'Oorloge tusschen die Landen van Hollandt ende Zeelandt/ teghens die Spangiaerden / stonden onder 't gebiedt vande selve Spanjaerden / hem begeven hadden uyt hunne Cloosteren ofte Collegien/ onder 't gebiedt van die van Hollandt ofte Zeelandt / datmen die by hun Conventen ofte Collegien sal doen verzien van behoorlijcke Alimentatie ende onderhoudt hun leven gedurende/ als oock ghedaen sal worden die gheene die uyt Hollandt ende Zeelandt in eenighe van den anderen Provincien van dese Unie vertogen ende hem onthoudende zijn.

XV.

Dat mede den gheenen die in eenige Cloosteren ofte Gheestelijcke Collegien van dese Gheunieerde Landen zijn ofte geweest hebben/ ende die selve uyt saken van die Religie ofte andere redelijcke oorsaken begeeren te verlaten ofte verlaten hebben/ uyt den Incompst van haren Conventen ofte Collegien haer leven lang gedurende behoorlijcke Alimentatie sal worden verstreckt nae gelegentheydt vande goeden : Wel-verstaende dat die naer date van desen hem in eenige Cloosteren sullen begeven/ ende de selve wederom verlaten / egeen Alimentatie verstreckt sal worden/ maer sullen tot haren behoeve naer hem mogen nemen 't geene sy daer inne gebrocht hebben. Dat oock die geene die jegenwoordelijcken in die Conventen ofte Collegien zijn ofte naemaels komen sullen/vryheydt ende libertept van Religie ende oock van kleederen ende habijt hebben sullen. Behoudelijcken dat sy-luyden den Oversten vanden Conventen in allen anderen saecken onderdanigh sullen zijn.

XVI.

Ende oft gebeurden (dat Godt verhoeden moet) dat tusschen die voorsz Provincien eenigh onverstant / twist ofte tweedracht geviele/ daer inne sy-luyden den anderen niet en konde verstaen/

dat het selve (soo verre het eenige vande Provincien int particulier aen-gaet) ter neder gheleydt ende beslecht sal worden by den anderen Provincien / of den gheenen die sy daer toe depenteren sullen: Ende soo verre die sake alle die Provincien int generael aengaet / by de Heeren Stadthouders vande Provintien in manieren als boven int 9. Artikel verhaelt / de welcke gehouden sullen zijn partijen recht te doen oft te vergelijcken binnẽ een maent (ofte korter / so verre den noot vander sake sulcks uyt eyscht) naer interpellatie ofte versoeck by d'een oft d'andere partije daer toe gedaen / ende wes by de voorsz anderen Provincien ofte haer-luyder Gedeputeerden ofte die voorsz Heeren Stadthouders / alsoo uyt-gesproken wort / sal nae-gelaten ende achter-volght worden / sonder dat daer van wijder beroep ofte andere provisie van rechten 't sy van appel / relief / revisie / nulliteyt / ofte eenighe andere querelen hoedanigh die souden mogen wesen / versocht ofte ghebruyckt sullen mogen worden.

XVII.

Dat die voorsz Provincien / Steden eñ Leden van dien hem wachten sullen van Wtheemsche Fursten / Heeren / Landen ofte Steden eenighe occasie te gheven van Oorloghen / ende sulcks om alle alsulcke occasien te vermijden / sullen die voorsz Provincien / Steden ende Leden van dien gehouden wesen / soo wel den Wtheemschen als Inghesetenen vande voorsz Provincien t'administreren goet recht ende Justicie: Ende soo verre ymant van hem daer van in ghebreken blijft / sullen die andere Bontgenooten die hant-holden by alle behoorlijcke weghen ende middelen dat sulcks gedaen sal wordẽ / ende dat alle abusen / daer door sulcx belet ende de Justicie door verachtert soude mogen worden / gecorrigeert ende gereformeert sullen worden / als nae rechten ende vermogens een yder zijn Privilegen / loffelijcke ende wel hergebrachte Costuymen.

XVIII.

Item en sal d'eene vande Gheunieerde Provincien / Steden / ofte Leden van dien tot laste ende prejudicie van d'andere eñ sonder gemeen consent gheen Jmposten / Convoy gelden / noch andere diergelijcke lasten mogen op-stellen / noch eenige van dese Bontgenoten hooger moger beswaren / dan hun eygen Jngesetenen.

XIX.

Item omme tegens alle op-komende saken ende zwarigheden

te verzien/ sullen die Bontgenoten gehoudē wesen op de beschrij-
ge vanden geenen die daer toe geauctoriseert sullen zijn binnen
Utrecht te compareren tot sulcken dage als hem aen-geschreven
sal wesen / omme op de voorsz saken ende zwarigheden diemen
inde brieven van beschrijvinge sal exprimeren / soo verre des mo-
gelijck is/ ende die sake niet secreet en dient ghehouden te wesen/
by ghemeen advijs ende consent / ofte by de meeste stemmen in
manieren voorsz gedelibereert ende geresolveert te worden / al-
waert oock dat eenige niet en compareerden / in welcken gevalle
sullen d'andere/die verschijnen sullen even-wel mogen procederen
tot sluytinge van 't geene sy bevinden sullen tot het gemeen beste
van dese Gheunieerde Landen ende Provincien te dienen / ende
sal 't geene alsoo ghesloten is / onder-houden worden oock by de
gheenen die niet gecompareert sullen wesen/ ten ware die saecken
seer wichtigh waren / ende eenigh vertreck mochten lijden / in
welcken gevalle men den geenen die niet gecompareert en sullen
zijn/ ander-mael beschrijven sal omme te compareren op seeckere
andere dage / op 't verbeuren van haer-lieder stemme voor die
reyse / ende wes als dan by de geenen die present zijn ghesloten
wort/ sal bundigh zijn ende van weerden gehouden worden/ niet
tegenstaende d'absentie van eenighe van d'andere Provincien/
beheltelijck dat die niet gelegen en sal zijn te compareren / haer-
lieder opinie schriftelijck over suleen mogen senden / omme daer
op int collecteren vander stemmen sulcken regart ghenomen te
worden alst behoort.

XX.

Item ten eynde voorsz sullen allen ende een yder vande voorsz
Bondtgenooten ghehouden zijn alle saken die hem op-kommen
ende voor-vallen sullen / ende daer aen sy hem sullen laten dunc-
ken 't gemeen wel oft qualijck varen van dese Geunieerde Lan-
den ende Bondtgenoten gelegen te zijn den geenen die tot die be-
schrijvinge geauctoriseert sullen zijn over te schrijven / omme by
den selven daer op d'andere Provincien beschreven te worden / in
manieren voorsz.

XXI.

Ende soo verre eenighe donckerheydt ofte twijffelachtigheydt
in desen bevonden worden daer uyt eenighe questie ofte dispute
mochte verrijsen / sal d'interpretatie van dien staen int seggen
van dese Bondt-ghenooten/ die daer op by ghemeen advijs ende

 consent

consent ordonneren sullen / sulcks sy bevinden sullen te behooren. Ende soo verre sy-luyden daer inne niet en konden accorderen / sullen haer recours nemen tot die Heeren Stadthouders vanden Provincien / inde forme boven verhaelt.

XXII.

Insgelijcks / soo verre bevonden worden van noode te zijn d'Articulen van dese Unie / Confederatie ofte Verbont in eenige Poincten ofte Articulen te vermeerderen ofte veranderen / sal 't selve oock gedaen worden by gemeen advijs ende consent vande voorsz Bondtgenoten / ende anders niet.

XXIII.

Alle welcke Poincten eñ Articulen / eñ een yder van dien bysonder die voorsz Geunieerde Provincien belooft hebben eñ beloven mitsdesen na te gaen eñ te achtervolgen / doen na-gaen eñ achtervolgen / sonder daer jegens te doen / doen doen / noch gedogen gedaen te worden / directelijck oft indirectelijck / in eenighe wijse ofte manieren: Ende soo verre yet wes by yemant ter contrarie gedaen ofte gheattenteert worden / 't selve verklaren sy-luyden van nu als dan nul / egheen ende van onweerden / daer onder sy verbinden haerlieder eñ alle d'Ingesefen van haerluyder respective Provincien / Steden ende Leden van dien / personen ende goederen / omme de selve in gevalle van contraventie voor 't onderhout van dese / met 't geene daer van dependeert / gearresteert / gehouden / ende becommert te mogen worden t'allen plaetsen eñ by allen Heeren Rechteren eñ Gherechten daer men die sal konnen ofte mogen bekommen: Eñ vertyen te dien eynde van allen exceptien / gratien / Privilegien / relevamenten / eñ generalijck van allen anderen Beneficien van Rechten / die hemluyden eenigsins ter contrarie van desen souden mogen dienen / ende bysonder den rechten / seggende / generale renunciatie gheen plaets te hebben / daer en sy eerst speciael voor gegaen.

XXIIII.

Ende tot meerder vastigheydt / sullen die Heeren Stadthouders vande voorsz Provincien die nu zijn oft naemaels kommen sullen / mitsgaders alle die Magistraten eñ Hooft-Officiers van ygelijck Provincien / Stadt ofte Leden van dien dese Unie ende Confederatie / ende een yder Artikel van dien int bysonder / by Eede moeten beloven naer te sullen gaen ende onder-houden / doen nae gaen ende onderhouden.

XXV.

Insgelijcks sullen de selve by Eede moeten beloven te onderhouden alle Schutterijen / Broederschappen ende Collegien die in eenige Steden ofte Vlecken van dese Unie zijn.

XXVI.

Ende sullen hier van gemaeckt worden brieven in behoorlijcke forme die by Heeren Stadthouders ende die voornoemste Leden ende Steden vande Provincien daer toe specialijck by de andere gerequireert ende versocht zijnde / besegelt ende by haerluyder respective Secretarisen onderteikent sullen worden.

Dese voorsz Poincten ende Articulen zijn by de Ghedeputeerden vanden Landtschappe van Gelre ende Graefschappe Zutphen onder-schreven / ende namentlijck by mijn Heere Graef Johan van Nassouw / Stadthouder vande selve Landen / voor hem selven ende met d'andere Gecommitteerden uytten naem vande ghemeen Ridderschap vande voorsz Furstendomme van Gelre ende Graefschappe Zutphen / mitsgaders by de Ghedeputeerden van Hollandt / Zeelandt / Utrecht / ende Ommelanden voorsz binnen Utrecht vergadert / ende geauctoriseert als boven / uyterlijck gearresteert ende ghesloten: Des hebben die voorsz Gedeputeerden vanden Lande van Gelre eñ Graefschappe Zutphen / omme vorder verclaringe vande Banreheeren groot ende kleyne Steden vanden voorsz Furstendomme eñ Graefschappe te doen dagh genomen tot den 9. Februarij toekomende / eñ dat binnen der Stadt Utrecht aen die Gecommitteerden vande Staten aldaer. Aldus gedaen t'Utrecht op den 23. Januarij 1579. onder die handen van mijn Genadige Heere die Stadthouder voorsz eñ den voorsz Gedeputeerdē ter meerder versekertheyt hier onder gestelt / eñ was onderteikent Johan Graef zu Nassau / Catsenelleboge / etc. Van wegen die Ridderschappe des Furstendoms Gelre eñ Graefschappe Zutphen / Alexander van Tellich / Gelis Pieck / Joachim van Liere / Alexander Bentinck: Van wegen die van Hollandt / G. Poelgeest / P: Buys / Reynier Cant: Van wegen de Staten van Zeelandt / Willem Roelsius / Nicolaes Blancx / Pieter de Rijcke / Caspar van Vosbergen: Van wegen de Staten van Utrecht / Ausonius van Galama / de Mandato Capituli sui Schore, Jacobus Verhaer / Vicedecanus Sancti Petri, de Mandato Capitulo: Adriaen van Zuylen / Lambertus

vander Burgh/ Capitulo jubente: F. de uyten Eng/ Reynhart van Azwijne/ Bartholomeus van den Wael/ Nicolaes van Zuylen/ A. D. Leyden/ Lubbert van Cleeff: Van wegen die Staten der Omlanden/ Egbert Clandt/ E. Jarges.

Ghecollationeert tegens die originele beteekende Vnie/ is dese Copye bevonden daer mede t'accorderen/ by my Lanzweerde.

Verklaringe vant 13. Artikel.

Alsoo eenige schijnen zwarigheydt te maken op 't 13. Artikel vande Vnie den 23. deser Maent gesloten tusschen die Ghedeputeerden vanden Landen van Geldre ende Zutphen/ Hollant/ Zeelandt/ Vtrecht ende Ommelanden/ tusschen die Eems ende Lauwers/ als of die meyninghe ende intentie ware gheweest/ niemandt inde selve Vnie te ontfanghen/ dan die geenen die der Religions vrede by de Ertz-Hertoge van Oostenrijck eñ Rade vander Staten neffens hem by advijs vande generale Staten geconcipieert is oft ten minsten die beyde die Religien/ te weten die Catholijcke Roomsche ende Ghereformeerde souden toe-laten. Soo ist dat die voorsz Gedeputeerden die over die voorsz Vnie ghestaen ende de selve ghesloten hebben/ omme alle misverstant ende wantrouwe wegh te nemen/ by desen wel hebben willen verklaren haer-lieder meyninghe ende intentie niet gheweest te zijn noch als noch te wesen/ eenighe Steden ofte Provincien/ die sich aende voorsz Catholijcke Roomsche Religie alleene sullen willen houden/ ende daer 't getal vande Inwoonderen der selver vande Ghereformeerde Religie soo groot niet en is/dat sy vermogens die voorsz Religions vrede het exercitie van de Ghereformeerde Religie soude moghen ghenieten/ vande voorsz Vnie ende verbintenisse uyt te willen sluyten: Nemaer dat sy des niet teghenstaende bereyde sullen wesen al-sulcke Steden ende Provincien die sich alleen aende voorsz Roomsche Religie sullen willen houden in dese Vnie te ontfangen/ by soo verre sy zich anders inde andere Poincten ende Articulen vande voorsz Vnie soude willen verbinden ende als goede Patriotten dragen/ soo die meyninghe niet en is dat d'een Provincie oft Stadt hem 't feyt van d'andere int point vande Religie sal onder-winden/ eñ dit om te meerder vrede eñ Eendracht tusschen die Provincien te houden/

houden/ ende die principaelste occasie van twist ende tweedrachte te vermijden ende eweghe te nemen: Aldus gedaen t'Vtrecht den eersten Februarij 1597.

Ampliatie vant 15. Artikel.

Also hier voren int 15. Artikel verzien is tot alimentatie ende onderhoudt vande Gheestelijcke persoonen die gheweest zijn in eenighe Conventen ofte Collegien / ende hem daer uytter cause vande Religie ofte andere redelijcke oorsaecke begeven hebben/ ofte naemaels begheven sullen/ ende dat seer te beduchten is/ dat ter oorsaken van dien eenighe processen soude moghen verrijsen/ ghelijck sy verstaen dat alreede verresen zijn / uyt oorsake dat alsulcke Personen sullen willen pretenderen gerechtigh te zijn inde successie vande goeden van hun Ouders/ Broederen/ Susteren/ ende andere Vrienden ofte Magen metter doodt achter-gelaten/ ofte noch achter te laten / ende oock die geene die sy-lieden in hun leven by tijtel van gifte / transporte ofte eenige andere sodde mogen over-dragen / gealieneert ofte oock naer hun doodt versekert hebben: Soo ist dat die voorsz Bondtgenoten / om die selve processen eñ die zwarigheden die daer uyt soude mogen opstaen / te verhoeden/ goet ghevonden hebben alle die processen die ter cause voorsz alreede geinstitueert zijn ende noch namaels geinstitueert sullen moghen worden te suspenderen in state ende surceantie te houden/ ter tijt toe anders by de voorsz Bontgenoten ende andere die hen in dese eenigheyt ende verbande sullen mogen begeven generalijc daer op (oock by d'autoriteyt van d'Overheyt ist noot) geordonneert ende verklaringhe gedaen sal zijn: Aldus gedaen by de voorsz Gedeputeerden opten 1. Februarij 1597. ende was getekent Lanzweerde.

Op huyden den 4. February 1579. zijn inde Vergaderinghe vande voorsz Ghedeputeerden binnen Vtrecht versaemt / ghecompareert die Ghedeputeerden van Gendt onderschreven/ ende hebben verklaert dat sy-luyden gevisiteert hebbende die poincten ende articulen vande voorsz Vnie/ eñ 't geene in krachte van dien vorder gebesoigneert is gheweest/ 't selve goet vonden/ eñ hebben de selve alsulcks in krachte van haer-luyder Brieven van credentie/ speciale procuratie ende instructie gedateert den 27 January/ 1597. geadvoyeert/ geapprobeert eñ geratificeert/ belovende als d'andere Bondtgenoten deselve ende yeder poinct van dien by sonder t'onder-houden/ naer te gaen ende te achter-volgen: Des

t'oirconden

t'oirconden hebben die voorsz Ghedeputeerden haer-lieder handen hier onder gestelt ten Daghe / Maent ende Jare als boven / eñ was ondertekent van wegen die van Gent / Adolf de Grutere / Lieuin Tayart / Christoffel de le Becque / Lucas Mayart.

Op huyden den 5. Martij 1579. zijn inde vergadering vande voorsz Gedeputeerden binnen Vtrecht vergadert / gecompareert die Gedeputeerden vande gemeyne Ridderschappe des Nymegeschen Quartiers / mitsgaders vande Stadt Nymegen / eñ hebben verklaert dat sy-luyden gevisiteert hebben die Poincten ende Articulen vande voorsz Vnie / eñ 't gene in kracht van dien vorder is gebesoigneert geweest / 't selve goet gevonden / ende hebben die selve alsulcks in kracht van haer-lieder Instruction met des voorsz Stadts Nymegens secreet Zegel besegelt / in date den 12. Februarij 1579. geadvoyeert / gheapprobeert ende geratificeert: Advoyeren / etc. mitsdesen: belovende als d'andere Bondtgenoten de selve ende yder Poinct van dien bysonder t'onder-houden / na te gaen ende achter-volgen: Des t'oirconde hebben de voorsz Ghedeputeerden des gemeynen Ridderschaps des Stadts ende Nymeschen Quartiers haer-lieder handen hier onder gestelt ten Daghe / Maent ende Jare als boven / ende was onder-teyckent Gelis Pieck / Jan Kelsken / Aernt van Zeller / Dirck Flemming / Lambert Jansz / Johan vande Have.

Op huyden den 9. Martij 1579. Is gecompareert inde Vergaderinge vande voorsz Ghedeputeerden binnen Vtrecht vergadert die Ghedeputeerde van den ghemeynen Ridderschap hooft ende kleyne Steden des Arnhemschen quartiers / ende heeft verklaert dat hy gevisiteert heeft die Poincten ende Articulen vande voorsz Vnie / eñ 'tgene in crachte van dien vorder is gebesoigneert geweest / 't selve goet gevonden eñ heeft de selve alsulcks in cracht van syne brieven van credentie in date den 18. eñ van sekere Instruction in date den 16. Februarij 1579. beyde met des Stadts van Arnhems secreet Zegel besegelt / nae lange ende rijpe deliberatie geadvoyeert / geapprobeert eñ geratificeert: advoyeert / etc. mits-desen / belovende in qualite als vooren / als d'andere Bontgenotẽ / de selve eñ yder Poinct van dien bysonder t'onder-houdẽ / na te gaen eñ t'achtervolgen: Des t'oirconde heeft de voorsz Gedeputeerde des gemeynen Ridderschaps hooft eñ kleyne Steden des Arnhemschen quartiers zijn hant hier onder gestelt ten dage maent ende Jare als boven / ende was ondertepckent Alexander Bentinck.

Op huyden den 23. Martij 1579. zijn gecompareert inde vergaderinghe vande voorsz Ghedeputeerden vande Gheunieerde Provincien binnen Utrecht vergadert/ die Ghedeputeerden van de Steden Leuwerden/ Sneeck/ Franiker/ eñ van sekere Grietmans ende Grietenijen met eenige particuliere Edelen vanden Landen van Vrieslanc in haer-lieder procuratie benoemt: Ende hebben verklaert dat sy gevisiteert hebbende die poincten ende Articulen vande voorsz Unie/ ende 't geene in kracht van dien is vorder gebesoigneert geweest/ 't selve goet vonden: Ende hebben die selve al-sulcx in krachte vande voorsz haerlieder procuratie in date den 12. Martij 1579. geadvoyeert/ geapprobeert ende geratificeert: advoyeren/ approberen ende ratificeren mits desen/ belovende als d'andere Bondtgenoten die selve ende yder poinct van dien bysonder te onder-houden/ nae te gaen ende te achtervolgen: Des t'oirconde hebben die voorsz Gedeputeerden vande voorsz Steden Leuwaerden/ Sneeck/ Franiker/ eñ van sekere Grietmans ende Grietenijen/ met eenighe particuliere Edelen vanden Landen van Vrieslandt haer-lieder handen hier onder gestelt ten dage/ Jaer ende Maent als boven: ende was ondertekent B. Jdzaerda/ Jelle Sibesz.

Op huyden den 11. Aprilis 1579. zijn gecompareert inde vergaderinghe vande voorsz Ghedeputeerden vande Gheunieerde Provincien binnen Utrecht vergadert die Ghedeputeerden vande Stad van Venlo/ namentlijck: Geraert van Lohn/ Herman de Laet Cornelissen Schepenen/ Jacob Goris Raet/ und Johan de Groot/ als Ghedeputeerden vande Ghemeente aldaer/ ende hebben verklaert dat sy ghevisiteert hebbende die poincten ende Articulen vande voorsz Unie/ ende 't geene in krachte van dien is vorder gebesoigneert geweest 't selve goet gevonden/ ende hebben die selve al sulcks in krachte van haer-lieder Instructie in date den 3. Aprilis 1579. geadvoyeert/ geapprobeert ende geratificeert: advoyeren/ approberen ende ratificeren mits-desen/ belovende als d'andere Bondtgenooten de selve ende yder poinct van dien bysonder t'onder-houden/ nae te gaen ende t'achter-volgen: Des t'oirconde hebben die voorsz Ghedeputeerden vande voorsz stede van Venlo haer-lieder handen hier onder gestelt ten dage/ Jare ende Maent als boven: Ende was onder-teyckent Geraert van Lohn/ Herman de Laet Cornelissen/ Jacob Goris/ Johan de Groot.

Alsoo zijn Excellentie tot conservatie ende handthoudinghe der gemeenen welvaert/ Rechten ende Vryheden der Nederlanden altijdts oorbaerlijck ende noodigh bevonden heeft alle goede vrientschap/ eenigheyt ende Eendracht onder die Provincien der selver Landen oock drie Steden ende besondere Leden van dien onderhouden te worden / waer deur niet alleenlijck de ghemeene Vyandt niet meerder geweldt / gemeene macht ende onderlinge bystant/weder-gestaen ende af-geweert: maer hem oock die middelen benomen soude worden van tusschen die selve Provincien Steden ofte Leden van dien eenigh onverstant ofte tweedracht te sayen of te maecken door oorsake soo vande onderscheyt vande Religie als anders: Soo ist dat zijn Excell. ghezien hebbende sekere Unie eñ Verbont t'Utrecht in Januario lestledẽ gemaect ende besloten/ tusschen den wel-geboren Heere Graef Johan van Nassau/ Stadtholder vanden Furstendomme Gelre eñ Graefschap Zutphen/ oock die van Hollant/ Zeelant/ Utrecht ende der Vriesscher Omlanden tusschen die Eems eñ Lauwers/ die selve Unie ende Verbondt voor goet heeft bevonden ende toe-gestaen/ doch op dat die selve dies te beter ende met bequamer oorsake eñ gelegentheydt mochten der generaliteyt der Provincien van herwerts over voor-gestelt wordẽ/ om tot een algemeene vrede/ Unie eñ Eendrachtigheyt over die gantsche Landen met gemeene verwillinghe aen-genomen ende besloten te worden / heeft tot noch toe uyt-gestelt ende op-gehouden vande selve Unie t'onderschrijven/ eñ also nu zijne Hoogheyt met een groot deel der voorsz Provincien van herwertsovere verklaert hebben dat sy voor goet inzien ende bevinden raetsaem te wesen / dat een alsodanige Unie soude geraemt / besloten ende aen-genomen worden tot beter beleydinghe der saken onses ghemeene Vaderlandts. Soo heeft zijn Excell. nu oock wel willen verklaren/ als hy midts dese verklaert die voorsz Unie alsse t'Utrecht tusschen die voorsz Provincien gemaeckt eñ besloten is geweest/ voor goet aen-nemen ende te houden/ also hyse aenneemt ende voor goet hout/ als voorseker achtende dat inde selve d'Overheyt eñ d'autoriteyt der Hoogheyt vande Ertz-Hertoge niet verkort noch vermindert en wort/ ende alsoo binnen korten dagen de voorsz Geunieerde haer sullen vergaderen om vorder over alle particuliere Poincten eñ Articulen der selver Unie te ramen ende te besluyten 't geene tot meerder eñ vaster eendracht der selver sal mogẽ dienẽ. So ist dat zijn Excell.

oock hier mede verclaert te willen de selve Artikelen eñ Poincten aennemen ende achter-volgen alsoo sy vande voorsz Provincien van Gelderlandt/ Hollandt/ Zeelandt/ Utrecht/ ende andere die haer daer mede sullen begeven/ sullen gheraemt/ ghesloten ende voor goet aengenomen worden: Des t'oirconde heeft zijn Excell. dese met zijnen Naem ondertekent ende zijn secreet Zegel daer beneffens laten drucken in placcaet binnē der stede van Antwerpen opten 3 May 1579. ondertekent Guillielm de Nassau/ noch leger stont by bevel van zijn Excell. ondertekent N. Bruninckx.

Op huyden den 1. Junij 1579. vergadert zijnde die volmachtige vanden Steden int Clooster vande Jacobijnen opten Lantdagh binnen te Leuwerden/ na dat sylieden die propositie vande Gesanten der naerder Unie van Utrecht aengehoort hadden/ eñ eenighe uyt haer-lieder volmachtighe vande voorsz Steden/ tot versoecke vande voorsz Ghesanten gedeputeert hebben ghehadt/ omme uyt aller name naerder met den voorsz Ghesanten te communiceren/ ende die Poincten eñ Artikelen vande naerder Unie voorsz te visiteren/ 't welcke gedaen zijnde/ ende gehoort hebbende het rapport van hun mede volmachtigen/ verklaren alle die volmachtige vande Steden/ die dese ondertekent hebben uyt krachte van haer-lieder procuratien/ die sy-luyden geadvoyeert geapprobeert ende geratificeert hebben alle die voorsz Poincten eñ Artikelen vander Unie voorsz/ advoyeren/ etc. mits-desen/ belovende als d'andere Bontgenoten de selve ende een yder poinct van dien soo wel van 't geene dat hier inne te vooren gedaen is/ ende noch uyt krachte vande selvige ghedaen sal worden/ bysonder t'onderhouden/ nae te gaen ende t'achter-volgen: Des t'oirconde hebben die voorsz volmachtighe vande Steden haer-lieder handen hier onder gestelt ten dage/ Maent ende Jare als boven: Eñ was ondertekent met de namen hier nae volgende by diversche handen ghescheven: Julius van Bottnya volmacht van Franicker/ J. Verxpen Henricsz volmacht van Franicker/ Henric Jarichsz als mede volmacht van Leuwerdē/ Jan Jansz als gesubstitueert van Adye/ Lammert die procuratie hadde ende van huys gereyst was/ Claes Hotthijssz van wegen den Raedt der Stede Sneke/ Pieter Lievensz van wegen der Ghemeente der Stede Sneke/ Jacob Sybertsz als volmacht van Bolswert/ Frans Jacob Frerekesz van wegen die van Bolswert/ Baune Pietersz als volmacht vande Borgermeesters der Stede Ylst/ Jeltze van Galama

 lama

lama als mede volmachtigh van Ylst / Reynier Olfersz van Staveren/ Willem Sippasz volmacht van Sloten / Johannes Bottegh Borgermeester van Worcum ons volmacht / Donne Abbesz volmacht van Worcum.

Alsoo wy Georgh van Lalaing / Grave tot Rennenbergh/ Vry ende Banreheere tot Ville/ Heere tot Vilieroe/ Imbrechies Stadtholder ende Capiteyn Generael over Vrieslandt / Over-Yssel/ Groeningen/ den Omlanden Drente ende Lingen/ Hooft van zijne Majesteyts Financien/ tot conservatie ende hanthoudinge der gemeene welvaert/Rechten ende Vryheden der Nederlanden orbaerlijck / ende hooghnoodigh bevonden hebben alle goede vrintschap/ eenigheyt eñ Eendracht onder den Provincien der selver Landen ende onder onsen Gouvernemente staende oock onder de Steden ende besondere Leden van dien onderhouden te worden / waer deur niet alleene die gemeene Vyandt met meerder gheweldt / gemeyne macht ende onderlinge bystandt weder gestaen ende af gekeert: maer hem oock die middelen benomen soude worden van tusschen die selve Provincien/ Steden ofte Leden van dien eenigh onverstant ofte tweedracht te saeyen ofte maken/ door oorsake van onderscheyt van Religie / als anders/ in wat manieren 't selve soude mogen geschien. Soo ist dat wy gezien hebbende sekere Vnie ende Verbondt in verleden Somer tot Arnhem in onse presencie / ende met onse advijs geconcipieert ende in Januario lest-leden tot Vtrecht gemaeckt / ende gesloten/ tusschen den Wel-gebooren Heeren Grave Johan van Nassau / Stadtholder vanden Furstendomme van Gelre ende Graefschappe Zutphen/ oock die van Hollant Zeelant/Vtrecht Vriessche Omlanden ende anderen / mitsgaders sekere acte van approbatie ende aenneminge der voorsz Vnie by mijn Heere den Prince van Orangien/Lieutenant Generael van den Ertz-Hertoge Mathias / Gouverneur Generael vands voorsz Nederlanden/ in date den 3. May/ 1579. deselve Vnie geratificeert/ geapprobeert / geadvoyeert ende aen-genomen hebben / ratificeren/ approberen/ advoyeren eñ nemen aen mits-desen/ voor seker achtende ende houdende dat inde selve de Overheyt ende auctoriteyt der Hoogheyt van den Ertz-Hertoge niet verkort noch vermindert en wort: Belovende als d'ander Bontgenoten/ deselve ende yder point van dien t'onder-houden na te gaen ende t'achtervolgen: Des t'oirconde soo hebben wy dese met onse handt onder-

tekent ẽn ons secreet Zegel in forme van Placcaet hier beneffens doen drucken / Actum t'Winse inden Omlanden den 11. Junij 1579. onder stont geschreven Georg van Lalaing.

Op huyden den 10. Julij 1579. zijn inde vergaderinge vande voorsz Gedeputeerden binnen Utrecht vergadert / gecompareert die Gedeputeerden vander stede van Ypren / namentlijck / d'Heer Johan van Langvedul Wethouder / ende M. Peter Baelde Pensionaris der voorsz Stede van Ypren die verklaerden dat sy gevisiteert hebbende die poincten ende Articulen vande voorsz Unie / ende 't gene in krachte van dien vorder is gebesoigneert / 't selve goet gevonden ẽn hebben die selve alsulcks in crachte van haerlieder brieven van credentie ende procuracie in date den 23. Junij 1579. geadvoyeert / geapprobeert ẽn geratificeert: advoyeren / ecc. by desen: belovende als d'andere Bondtgenoten d'selve ẽn yder Poinct van dien bysonder t'onder-houden / naer te gaen ende achter-volgen: Des t'oirconde hebben die voorsz Gedeputeerden der Stede van Ypren haerlieder handen hier onder ghestelt ten Dage / Maent ende Jare als boven / ondertekent Johan van Langvedul / M. Peter Baelde.

Op huyden den 29. Julij / 1579. zijn inde Vergaderinge vande voorsz Ghedeputeerden der naerder Gheunieerde Provincien binnen Utrecht vergadert die Gecommitteerden vander Stadt van Antwerpen namentlijck / Heer Janne van Stralen buyten Borgermeester / Joncker Philipsen van Schoonhoven Heer tot Wanrop Schepen / Johan van Brecht out Schepen / Adam Verhult Colonnel / Valerius van Dale / ende Jan Gijssels Deken / die verklaerden dat sy gevisiteert hebbende die Poincten ẽn Articulẽ vande voorsz Unie ẽn 't gene in krachte van dien vorder is gebesoigneert / 't selve goet gevonden hebben de selve al-sulcks in krachte van hare procuratie in date den 22. Julij ende brieven van credentie in date den 23. Julij 1579. geadvoyeert / geapprobeert ẽn geratificeert: advoyeren / approberen ende ratificeren / mitsdesen / belovende als d'andere Bontgenoten de selve ẽn yder Poinct van dien bysonder t'onderhouden / na te gaen ẽn t'achtervolgen: Des t'oirconde hebben de voorsz Gedeputeerden vande voorsz Stadt van Antwerpen haer-lieder handen hier onder gestelt / ten Dage / Maent ende Jare als boven / ende was ondertekent Janne van Stralen / Philips van Schoonhoven / Johan van Brecht / Adam Verhult / Valerius van Dale / Jan Gijssels.

Op huyden den 15. Septembris 1579. zijn inde vergaderinge vande voorsz Gedeputeerden binnen Utrecht vergadert/ gecompareert die Gedeputeerden vander Stede van Breda/ namentlijck Godert van Luchtenbergh Borgermeester der selver Stede/ Godefroy Montens/ Schepen eñ Lieutenant van den Colonel ende oock Capiteyn/ ende Christiaen Back Wees-meester ende Thienman/ die verklaerden dat sy gevisiteert hebbende die poincten eñ Articulen vande voorsz Unie/ eñ 't geene in krachte van dien vorder is gebesoigneert/ 't selve goet gevonden/ eñ hebben die selve alsulcx in kracht van hare procuratie in date den 10 Septemb. geadvoyeert/ geapprobeert eñ geratificeert: advoyeren/ etc. by desen: belovende als d'andere Bontgenoten de selve eñ yder Poinct van dien bysonder t'onderhouden/ nae te gaen eñ achter-volgen: Des t'oirconde hebben die voorsz Gedeputeerden vande voorsz Stadt van Breda haer-lieder handen hier onder ghestelt ten Daghe/ Maent ende Jare als boven/ onderteeckent Godert van Luchtenbergh/ Godert Montens/ ende Christiaen Back Frans Sone.

Op huyden den 1. Februarij 1580. Is inde Vergaderinghe vande voorsz Gedeputeerden der naerder Gheunieerde Provincien binnen Utrecht vergadert/ gecompareert d'Heer Guido du Bruecq Schepen der Stadt van Brugge/ de welcke verklaerde dat hy gevisiteert hebbende die Poincten eñ Articulen vande voorsz Unie/ eñ 't gene in krachte vã dien vorder is gebesoigneert 't selve goet vont/ eñ heeft over sulcks boven alsulcke approbatie der selver by d'Heer Lievin Steppe Schepen/ ende M. Jacob Yman Pensionaris der selver Stadt van Brugge/ uyt krachte van hare besegelde procuratie in date den 7. Novembris 1579. den 26. der selver Maent tot Antwerpen gedaen uyt kracht van credentie eñ besegelde procuratie beyde in date den 25. Januarij 1580. de selve Unie geadvoyeert/ geapprobeert eñ geratificeert: advoyeert/etc. by desen/ belovende als d'andere Bontgenoten/de selve eñ yder Poinct van dien bysonder t'onderhouden/na te gaen eñ t'achter-volgen: Des t'oirconde heeft de voorsz Gedeputeerde vande voorsz Stadt van Brugge zijn handt hier onder ghestelt ten Dage/ Maent ende Jare als boven/ ondertekent Guido du Bruecq.

Op huyden den 1. Februarij 1580. is inde vergaderinge vande voorsz Ghedeputeerden der naerder Gheunieerde Provincien

binnen Vtrecht vergadert / ghecompareert Jonckheer Wouter vander Hecke Schepen 's Lants vande Yperen / de welcke verklaerde dat hy gevisiteert hebbende die Poincten ende Artikelen vande voorsz Vnie ende 't geene in krachte van dien vorder is gebesoigneert / t selve goet vont / ende heeft over sulcx boven alsulcke approbatie der selver by Meester Ysenbrant Probyn Pensionaris 's voorsz Lants vande Yperen / uyt kracht van zijne besegelde procuratie in date den 17. Octobris 1579. den 26. Novembris tot Antwerpen ghedaen / uyt krachte van zijne besegelde procuratie in date den 23. van Lauwe deses lopende Jaers / ende brieven van credentie in date den 25. der selver Maent / deselve Vnie geadvoyeert / geapprobeert ende geratificeert: advoyeert / approbeert ende ratificeert by desen: Belovende als andere Bontgenoten de selve ende yder poinct van dien bysonder naer te gaen ende t'achter-volgen: Des ten oircondt heeft die voorsz Gedeputeerde des voorsz Landts vande Yperen zijn hant hier onder ghestelt ten Dage / Maent ende Jare als boven / ondertekent Wouter vanden Hecken.

F I N I S.

Veranderinghe gedaen in den Iare 1583. in het 13. Artikel van d'Vnie, aengaende de Religie, getogen uyt de vermaerde Historie der Nederlandsche Beroerten, beschreven door P. Bor in syn xviij. Boeck, Fol. 34. vers. & 35.

DE Generale Staten der Vereenighde Nederlanden / bemerckende de gestelteniſſe van hare gemeene saecken / soo ten op-sien vande macht ende listigheydt haerder Vyanden / als oock vande veranderinge haerder saecken tsedert de toe-compste vande Handelinge der Franchoysen den xvij. Januarij 1583. ende de verscheydentheydt vande opinien ende gesintheden der Landtsaten als 't selve mede brengende groote becommermisse ende onsekerheyt / ende over sulcks meer dan opt te voren vereysschende dat versien werde op het goet beleydt van allen saecken / insonderheydt raeckende de Oorloge met des daer aen kleeft / waer-inne eenige onderlatinge ende stilstandt geschapen was te vallen / midts dat den tijdt vande voorige regeringe der Lant-Raden was over-streecken / hadden verscheyden Vergaderingen gehouden / om op alles te voor-zien / ende bevindende dat het in desen tijden meer als opt te voren noodigh was / omme alle vrientschap / eendracht / trouwe ende correspondentie onder de Provincien te onder-houden / ende niet alleenlijck alle liefde te doen aen-wassen ende groeyen / maer oock alle Alliantien ende Verbonteniſſen onder hen-luyden op-gerecht te vernieuwen / bekrachtigen ende vol-trecken: Hadden

goet

goet gevonden de naerder Unie in den Jare 1579. op-gerecht te resinneren / waer naer de Gedeputeerde een-drachtelijck verklaerden de selfde soo Christelijck / goet/ eerlijck / nodigh / loflijck / ende dienstelijck tot een eeuwigh-duyrige Eendracht op-gerecht / bevonden / datse onnodigh achten eenige nieuwe verbontenisse op te rechten: Maer soo die selfde niet volkomentlijck door de heftigheydt der Oorloge ende andere impeschementen in eenighe poincten niet voltogen waren / datmen die behoorde te vol-trecken / ende soo daer eenige donckerheydt of twijffelachtigheyt in bevonden mocht worden/ al 't selve met alle vruntlijckheydt volgende den xxj. Articule der selver te beslechten: Over-sulcx alsoo het xiij. Articule vande Unie spreeckende vande Religie / sulcks was gestelt in respecte van dat de Provincien/ uyt gesondert Hollandt ende Zeelandt de Roomsche Religie doe ter tijdt waren exercerende/ ende daeromme die vryheydt door het selfde Articule geraden bevonden te stipuleren/ om die te mogen veranderen / soo wanneer sy sulcks tot ruste ende welvaert haerder Provincie geraden mochten bevinden/ soo was rapport genomen oft nu niet geraden en was dit Articule sulcx by gemeen consent te veranderen/ dat aen-gezien alle de Provincien door Godts genade/ de Evangelische Ghereformeerde Religie nu eendrachtelijcken hadden aengenomen / sy daer by souden blijven/ sonder eenige veranderinge daer-inne te mogen doen / als met gemeenen consente van alle die Bondtgenooten / ende oock den anderen met lijf / goet ende bloedt daer-inne te mainteneren ende beschermen om alsoo te voor-komen dat in toe-komende tijden door veranderinge van Religie geen scheuringe mocht werden gepractiseert ofte te wege gebracht onder de voorsz Provincien/

Provincien/ ofte Leden van dien. Wel-verstaende dat soo verre eenige Provincie/ Leden oft Steden van die Roomsche ofte andere Religie wesende/ hen nae desen begeerden in dese Unie te begeven/ dat de selve daer-inne by gemeen consent aengenomen ende ontfangen souden mogen werden/ ende hare Vryheydt daer-inne souden moghen behouden. Hier op is gheresolveert geweest/

Dat d'Evangelische Gereformeerde Religie daer van d'exercitie openbaerlijck toe-gelaten ende aengenomen is ghebruyckt te vvorden, ende oock tegenvvoordelijck int openbaer gepredickt ende geexerceert vvort, soude vvorden gemainteneert ende beschermt, al-omme binnen de Gheunieerde Provintien, sonder de openbare Leeringe ofte exercitie van eenighe andere Religie inde jegenvvoordige Geunieerde Provintien toe te laten, ende voorts andere inden Verbonde toe te laten achter-volgende 't geene voorsz is.

Van dese veranderinge vvort oock verhael gedaen by d'Heer Hooft in zijn Nederlandtsche Historien lib. 20. fol. 872.

E Y N D E.